

Veileder

“SE MEG, VÆR DER FOR MEG”

ULNA

BARNEHAGENE

Innledning

Barn har rett til å vokse opp i trygge omgivelser, med voksne rundt seg som de kan stole på, i sin nære omgangskrets og i barnehagen.

«Se meg vær der for meg»

ULNA-ansatte skal igjennom trygge og gode relasjoner danne et solid grunnlag som skal skape et tillitsforhold til barn og foreldre. Barnets beste skal være i fokus og fag miljøet i barnehagen skal gi støtte i krevende prosesser.

Denne veilederen er ment å skulle være til hjelp i det forebyggende arbeidet som foregår i alle barnehager med å ta være på barn i jobben med å sikre en trygg og god oppvekst.

I småbarnsalderen legges grunnlaget for god seksuell helse. Barna oppdager og utforsker sin egen seksualitet og kjønnsidentitet og stiller spørsmål om kjønn, kropp og reproduksjon allerede fra 3-4 års alder. Det å lære å respektere egne og andres genser og kropp er avgjørende for å forebygge krenkelser. Barna i barnehagen trenger alderstilpasset kunnskap for å skape et positivt forhold til, og trygghet til egen kropp. Dette gjør det lettere for barnet å skille mellom positiv og problematisk berøring, hva som er lov og ikke lov, samt at det kan senke terskelen for å si ifra til en voksen dersom barnet selv opplever å bli utsatt for krenkelser eller overgrep

Denne veilederen er ment som er hjelpemiddel i det forebyggende arbeidet for å sikre en trygg og god oppvekst for alle barn.

I alle ULNA- barnehagene jobbes det med dette temaet hvert barnehageår.

ULNA-ansatte skal ha kunnskap om de utsatte barna, ha kompetanse og verktøy til å jobbe forebyggende, og de skal iverksette tiltak for avdekking av vold og overgrep

ULNA-ansatte skal gi barn som har det vanskelig annerkjennelse, trygghet, støtte og hjelp

Tydelige prosedyrer, gode organisatoriske rutiner, ansvarliggjøring i alle ledd skal sikre at alle barn i våre barnehager får hjelp ved behov

Alle retningslinjer angående personvern skal bli fulgt. Foreldre skal oppleve at opplysninger og forhold i familien ikke skal overføres til andre enn de som må ha det for å kunne hjelpe.

Det vi gir av omsorg, trøst, ømhet, glede og latter, kommer tilbake som styrket psykisk helse og mestring hos barna. Derfor er det vår plikt å sikre at alle barn mottar den hjelpen de trenger.

For å oppnå dette, er det viktig å ha tydelige prosedyrer og retningslinjer som støtter de ansatte i deres arbeid. Disse prosedyrene skal hjelpe til med å avdekke vold og overgrep, og samtidig gi barna anerkjennelse, trygghet, støtte og hjelp. Det er også avgjørende at alle retningslinjer angående personvern blir overholdt, slik at foreldre kan føle seg trygge på at opplysninger bare deles med de som trenger dem for å hjelpe.

1. Styringsdokument og retningslinjer

FNs barnekonvensjon er den første internasjonale menneskerettighets konvensjonen som gir barn en spesiell juridisk status. Den stadfester at barn har menneskerettigheter og krav spesiell beskyttelse.

Artikkel 19 i FNs barnekonvensjon:

«Beskyttelse mot misbruk»

Staten skal beskytte barnet mot fysisk eller psykisk mishandling, forsømmelse eller utnyttelse fra foreldre og andre omsorgspersoner.»

Denne artikkelen omhandler barns rett til å ikke bli utsatt for vold og overgrep fra foreldre og andre omsorgspersoner. Den pålegger staten å beskytte mot alle former for fysisk og psykisk vold, skade eller misbruk, vanskeligheter eller forsømmelig behandling, mishandling eller utnyttelse, herunder seksuelt misbruk fra barnets omsorgspersoner.

Barneloven §30, tredje ledd.

Bestemmelsen lyder:

«Barna må ikke bli utsatt for vold eller på annet vis bli håndtert slik at den fysiske eller psykiske helsen blir utsatt for skade eller fare.»

Det er dermed ikke bare fysisk vold loven omhandler, men også annen behandling som utsetter barnets fysiske eller psykiske helse for skade eller fare.

Barnehageloven §46 opplysningsplikt til barnevernstjenesten.

Henviser til barnevernloven § 6 - 4

Ansatte i barnehagen skal:

« Uten hinder av taushetsplikt, gi opplysninger til kommunens barneverntjeneste når det er grunn til å tro at et barn blir mishandlet i hjemmet eller det foreligger andre former for alvorlig omsorgssvikt, jamfør paragrafene 4- 10,4 - 11 og 4- 12, når et barn har vist vedvarende alvorlige adferdsvansker, i jf. paragraf 4- 24 eller når det er grunn til å tro at det er fare for utnyttelse av et barn til menneskehandel, jamfør paragraf 4- 29 like med offentlige myndigheter regnes organisasjoner og private som utfører oppgaver for stat, fylkeskommune eller kommune.»

Plikten er et selvstendig og individuelt ansvar, og kan kun oppfylles ved melding til den kommunale barnevernstjenesten. Opplysningsplikten innebærer også en lovfestet plikt til å gi opplysninger, herunder opplysninger som er underlagt lovbestemt taushetsplikt. Den som sitter med opplysningene, kan ikke velge om opplysningene skal formidles videre eller ikke. Den lovbestemte taushetsplikten settes til side.

Avvergeplikten- varsling politiet. Alle har en plikt til å avverge nærmere straffbare handlinger. Dette følger av straffelovens paragraf 196. Plikten til å avverge et straffbart forhold, ved anmeldelse eller på annen måte, når man holder det for sikkert eller mest sannsynlig at den aktuelle straffbare handlingen eller er begått.

2.Definisjoner

Vold i nære relasjoner

Vold i nære relasjoner (også omtalt som partner vold eller familie vold) omfatter all fysisk eller psykisk vold og trusler mellom nåværende og tidligere familiemedlemmer, og den omfatter også barn som er vitne til volden. Straffbar kjønnslemlestelse og tvangsekteskap faller også inn under begrepet vold i nære relasjoner og er straffbart etter norsk lov.

Vold mot barn

Vold mot barn er alle former for fysisk, psykisk eller seksuell mishandling, forsømmelse eller utnyttelse. Det regnes også som vold mot barn når barn er vitne til vold.

Fysisk vold.

Fysisk vold innebærer at en voksen person påfører et barns smerte, kroppslig skade eller sykdom. Slag, spark, dytting, innesperring, angrep med ulike gjenstander, kvelertak etc.

Seksuell vold

Seksuelle overgrep eller trusler om seksuelle overgrep

Psykisk vold

Psykisk vold er alle måter å skade, skremme eller krenke på som ikke er direkte fysisk i sin natur, eller måter å styre eller dominere andre på ved hjelp av bakenforliggende makt eller trussel. Seksuelle vold/ overgrep en seksuell handling som krenker barnets integritet handlingen baserer seg på overgripers behov, og inneholder ofte momenter av vold, tvang eller trusler

Materiell vold

Handlinger rettet mot ting eller gjenstander, som for eksempel slå inn dører, vegger eller vinduer, kaste og rasere inventar eller rimelig stykker klær.

Latent vold

Vold som ligger i lufta, en spesiell stemning før eller etter en voldsepisode.

Oppdragervold vs barnemishandling

Oppdragervold er ofte instrumentell; brukes bevisst for å disiplinere, rettlede og oppdra barnet.

Barnemishandling beskrives ofte som impulsiv vold, spontan og med ukontrollerte utbrudd (van der Weel, Ansar og Castro 2011)

FNs barnekonvensjon sikret barns rettigheter gjennom barneloven fra 1991- forbud mot å slå barn. 2010 ble Barneloven revidert og- presisert med forbud mot å slå, klapse, true eller skade barns psykiske eller fysiske helse.

Fire former for oppdragervold.

Vold som er planlagt, omsorgsfull oppdragelse, der foreldre argumenterer for at dette er en hensiktsmessig metode for å lære sine barn forskjellen på rett og galt, intensjonen er kjærlighetsbasert, der de vil barnas beste.

Overføring av skadelige familietradisjoner. Utsagn som: slik ble vi oppdratt og vi har ikke tatt skade av det. Intensjonen er også her kjærlighet.

Lav frustrasjonstoleranse hos foreldre de er ofte impulsive. I denne gruppen finnes mange som sliter med egne problemer, det være seg sosialt, i arbeidslivet, de kan selv være traumatiserte, rusavhengige etc. Den største belastningen er at denne volden er uforutsigbar. Volden hverken er eller oppleves som intendert.

Oppdragervold som systematisk ledd i familie terror (impulsiv og instrumentell)

(Van der Weele 2011)

Fysisk og psykisk straff

Fysisk straff kan være en handling fra en voksen med intensjon om å påføre et barns smerte eller fysisk ubehag. Psykisk straff kan skje gjennom verbal vold, latterliggjøring, isolering og ignorering av barnet. Det er ulike måter å påføre barns smerte på, for eksempel gjennom å bruke hender eller ulike gjenstander.

Psykisk straff kan være å skjelle ut barnet, fortelle hvor udugelig og lite verdt det er, eller å overse barnet fullstendig.

3.Statistikk

Omfangstall

10 % av alle barn har blitt utsatt for vold eller overgrep i en eller annen form. I gjennomsnitt er det to i hver skoleklasse.

Fysisk vold

1 av 5 utsatt for mindre alvorlig vold fra foreldrene

1 av 20 utsatt for alvorlig vold fra foreldrene.

Psykisk vold

1 av 5 utsatt for psykisk vold fra foreldrene, og det er en markant økning i 8/9 klasse.

Vitne til vold

18% har sett mor blir utsatt

17% har sett far bli utsatt

Med begrepet vold menes alt fra mindre fysiske krenkelser og trusler, som ikke trenger å medføre smerte eller fysisk ubehag, til drap (Stine Sofies stiftelse)

Bak disse tallene er det mange barn som lever i frykt og utrygghet i sitt eget hjem, et sted som skal være det tryggeste stedet. Vold og overgrep skjer også fra andre omsorgspersoner i familie, nærmiljøet eller i barnehagen. I tillegg til frykten og belastningen dette skaper for barna her og nå, vil mange slite i oppveksten og som voksne med det de har gått gjennom som barn.

Arne Holte, professor i helsepsykologi i Line Melvold sin bok «Mening, mot og menneskeverd»:

«Disse helseproblemene koster oss mer enn noen annen sykdom, og statistikken viser at problemene rammer stadig flere i yngre alder. Det paradoksale i denne situasjonen er at det er kjempebillig parentes holdt hus ord parentes slutt å gjøre noe med dette tidlig, sammenlignet med å betale for konsekvensene av å ikke gjøre noe med det. Vi må altså gjøre noe med hvordan vi setter inn tiltak for mennesker blir syke, og jobber systematisk med det holdte kaller mental helse eller mental kapital.» (s.69)

Ved å ha en bred tilnærming til temaet, som omfatter alle barn i barnehagen, når vi ut til flere med forebygging og vi kan lette utfordringer som seinere krever store ressurser-økonomisk og menneskelig.

Rammeplanen for barnehagen

Rammeplanen som ble vedtatt i 2017, har et eget kapittel om **livsmestring og helse**. Her er det tydelig retningslinjer for plikt den ansatte i barnehagen har:

«Barnehagen skal bidra til barns trivsel, livsglede, mestring og følelse av egenverd og forebygge krenkelser og mobbing. Om et barn opplever krenkelser eller mobbing, må barnehagen håndtere, stoppe og følge opp dette.»

«Gjennom den daglige og nærhet kontakten med barna er barnehagen i en sentral posisjon til å kunne observere og motta informasjon om barnas omsorg og livssituasjon. Personalet skal ha et bevisst forhold til at barn kan være utsatt for omsorgssvikt, vold og seksuelle overgrep, å vite hvordan det kan forebygges og oppdages. Personalet skal kjenne til opplysningsplikten til barnevernet jf. barnehageloven paragraf 22 s. 11»

4. Konsekvenser av å ha opplevd vold og seksuelle overgrep

Langsiktige konsekvenser av vold og seksuelle overgrep i barndommen, kan være:

Område	Konsekvenser
Psykisk helse	Depresjon, angst, PTSD, selvmordsvaner
Fysisk helse	Kroniske smerter, økt risiko for sykdom og tidlig død
Atferd/rus	Rusmisbruk, alkoholproblemer, impulsivitet
Utvikling/utdanning	Lavere utdanning, stå utenfor arbeidslivet, økonomisk usikkerhet
Sosiale forhold	Problemer i parforhold, lav sosial støtte, og ensomhet
Reviktimisering	Økt risiko for vold, spesielt ved alkohol og sosial isolasjon

Vold i barndommen kan gi alvorlige konsekvenser

Å være vitne til fysisk vold mellom foreldre, er psykisk vold mot barn. Det er like skadelig for barnet som om det ble utsatt for alvorlig fysisk vold selv

Å oppleve fysisk eller psykisk vold fra eller mellom foreldrene, kan få alvorlige konsekvenser for barna som utsettes. Dette henger sammen med at volden forekommer i hjemmet som skal være barnets viktigste arena for trygghet og utvikling. Tilknytningen til omsorgsgivere er av fundamental betydning for barnet.

Faktaopplysninger om vold og overgrep mot barn

Vold i barndommen kan gi alvorlige konsekvenser

Å være vitne til fysisk vold mellom foreldre, er psykisk vold mot barn. Det er like skadelig for barnet som om det ble utsatt for alvorlig fysisk vold selv.

Å oppleve fysisk eller psykisk vold fra eller mellom foreldrene, kan få alvorlige konsekvenser for barna som utsettes. Dette henger sammen med at volden forekommer i hjemmet som skal være barnets viktigste arena for trygghet og utvikling. Tilknytningen til omsorgsgivere er av fundamental betydning for barnet.

Fysiske og psykiske skader

Foruten frykten og de fysiske skadene barna kan oppleve i konkrete voldssituasjoner, kan voldsutsatte barn få vedvarende helseplager. Blant annet er det påvist at vold kan få konsekvenser for barnets nevrologiske, kognitive og emosjonelle utvikling og psykiske helse.

Andre negative konsekvenser av å bli utsatt for vold og overgrep i barndommen kan være tilknytningsproblemer, sosial tilbaketrekning, søvnvansker, lærevansker, aggresjonsproblemer, angst, depresjon og posttraumatisk stress syndrom.

Å bli utsatt for vold kan ha like store konsekvenser for fysisk helse som for psykisk helse. Det er for eksempel en betydelig høyere andel blant de som har vært utsatt for vold som oppgir å ha eller ha hatt sykdommer som astma, fibromyalgi, og kronisk bronkitt.

Det er også en sammenheng mellom hvor mange typer vold personen har vært utsatt for i sin barndom og psykiske helseproblemer.

Utsetter oftere andre for vold

Tidligere studier har funnet at voksne som har opplevd vold i hjemmet som barn også oftere utsetter andre for vold sammenlignet med voksne som ikke har familievoldserfaringer. De uttrykker også oftere at det er berettiget å bruke vold i nære relasjoner.

Utsetter oftere andre for vold

Tidligere studier har funnet at voksne som har opplevd vold i hjemmet som barn også oftere utsetter andre for vold sammenlignet med voksne som ikke har familievoldserfaringer. De uttrykker også oftere at det er berettiget å bruke vold i nære relasjoner.

5. Psykisk helsevern

Å skape robuste, trygge barn som tør å si ifra når noe er galt, er det beste grunnlaget for god helse. ULNA-barnehagene jobber spesielt med dette området, med utgangspunkt i Arne Holtes sine syv helserettigheter:

1. Identitet og selvrespekt: Følelsen av at du er noen og at du er noe verdt.

2. Mening i livet: Følelsen av at du er del av noe som er større enn deg selv, at det er noen som trenger deg. Det kan være familien, venner, barnehagen, skolen, nabolaget, jobben, eller en organisasjon. Du kan også hente denne følelsen fra religion eller filosofi.

3. Mestring: Følelsen av at du duger til noe, at det er et eller annet du får til. Det er nesten det samme hva det er, bare det er noe.

4. Tilhørighet: Følelsen av at du hører til noen, at du hører hjemme et sted.

5. Trygghet: Følelsen av at du kan tenke, føle og utfolde deg uten å være redd. Kanskje ikke alltid, men som oftest.

6. Deltakelse og involvering: Følelsen av at det faktisk spiller en rolle for noen andre hva du gjør eller ikke gjør.

7. Fellesskap: Følelsen av at du har noen som du kan dele tanker, følelser og erfaringer med, noen som kjenner deg, som bryr seg om deg og som du vet at vil passe på en når det trengs. Du er ikke alene. (Holte, A., Norsk Psykologforening, 15.06.2015)

Dette er områder som alle ULNA- barnehagene skal ha gode rutiner for å drøfte i personalgruppen for å sikre bevissthet og kunnskap. Vi kan ikke ta bort all motgang og smerte, men et mål er at barn blir robuste og finner i seg selv styrke og mot til i større grad å mestre motgang livsmestring.

6. Forebygging og tidlig innsats

Forebygging av vold i nære relasjoner kan skje på flere stadier, både før volden oppstår og ved å stanse pågående vold. Å stanse pågående vold vil kunne forhindre videre voldskriminalitet, både innenfor det aktuelle forholdet og ved eventuelle senere relasjoner volds utøveren måtte inngå i. Å stanse pågående vold vil minske risikoen for at barn som opplever vold i familien vokser opp til selv å bli utsatt for, eller utøver, vold i nære relasjoner. **Handlingsplan: et liv uten vold fra justis og beredskapsdepartementet.**

I arbeidet med forebygging er første steg å skape gode relasjoner til barnet og familien har man en god dialog med foreldre i utgangspunktet, er det større sjanse for at de vil åpne seg om det som er vanskelig. Som utgangspunkt tenker vi at de aller fleste foreldre ønsker bare godt for sine barn. Samtidig skal vi stole på magesfølelsen og gå videre med det som bekymrer. Et samarbeid mellom barnehage og foreldre skal starte med kompetente barnehagepersonell som uttrykker ønske om dialog, og som tilbyr veiledning om foreldre er usikre, eller behøver av hjelp.

7. Hvilke tegn skal vi se etter?

Noe av det viktigste tegnet på at noe er galt er endring av adferd. Som personalet i barnehagen, kjenner man barnet godt. Vi ser relasjonen barnet har med foreldre og andre omsorgspersoner og vi legger merke til om relasjonene endrer seg.

Noen ganger kan vi også reagere på relasjonen mellom barn og foreldre umiddelbart ved tilvenning. Pedagogisk lederen bør spørre foreldre om relasjonen, være nysgjerrig- for å bli kjent. Spør om oppdragelse, anerkjenn foreldre som synes det er vanskelig. Gi veiledning, og om det er aktuelt, vær tydelig på hva som er akseptabel grensesetting og hva som ikke er det.

Barn er lojale mot sine omsorgspersoner og vil gjerne ikke si ifra om noe vondt, og er unnnvikende ved spørsmål fra barnehagepersonalet. Mange barn unngår å si ifra fordi de frykter reaksjoner fra foreldrene om de hører at barna har sagt noe i barnehagen. Likevel kan vi aldri love barna at foreldre ikke får vite noe. Vi må se etter nonverbale tegn, både med tanke på små barn uten språk, men også på eldre barn som forteller med kroppsspråk, blikk og annen adferd. Vær obs på de stille barna som trekker seg unna, som bare ønsker å være usynlig.

Personalet i barnehagen skal kjenne barna godt, og skal dermed legge merke til når et barn endrer adferd.

Atferd

- Aggressiv og negativ atferd; slår, biter, er ulydig/frekk, hører ikke etter
- Plager andre barn
- Stjeler, lyver, rømmer
- Urolig/ukonsentrert
- Seksualisert lek og språk som er unormalt for alder og modenhet

Utsagn

- Barnet er påført vold (slått, sparket, lugget, kløpet)/seksuelt overgrep fra voksenperson
- Det fremkommer voldelige episoder blant voksne i hjemmet
- Barnet blir utsatt for urimelig straff, urimelige krav, nedsettende behandling, blir oversett, understimulert, mangler tilsyn (er overlatt til seg selv i urimelig grad)
- Barnet blir forsømt på en annen måte/og eller barnet flere seg utrygg i hjemmet.

Psyriske forhold

- Unormale sinneanfall
- Unormalt tilbaketrukket, engstelig og trist
- Ekstra behov for voksenkontakt/klamrete
- Endret atferd over tid

Fysiske plager

- klager over tilbakevendende magesmerter/hodepine
- Problemer med vannlating og avføring
- spiseproblemer
- unormalt trøtt
- uforklarlige blåmerker og/eller andre skader
- mistanke om nedsatt syn eller hørsel

Fysiske skader

- Blåmerker hos barn som ikke kan forflytte seg
- Blåmerker i bløtdelsområder (kinn, ytre øre, hals, overarmer, innsiden av lår, håndflater, fotsåler, rumpe eller kjønnsorganer)
- Blåmerker som har en form som tyder på slag med gjenstand eller hånd.
- Bruddskader
- Brannskader hos barn som ikke kan forflytte seg
- Brannskader på et område man ikke forventer (bakside av hendene, fotsåler, rumpe eller rygg)
- Brannskader med form som en gjenstand (strykejern, krølltang eller sigarettmerke)
- Skader rundt hals/nakke, rundt håndledd og ankler med "snøre"-mønster
- Flere blåmerker med samme form

Utvikling

- sen/avvikende språkutvikling
- Forsinket generell utvikling; svak forståelse, klarer ikke henge med i jevnaldrendes lek
- Avvikende sosial kontakt: blikkontakt, samspill, lek, dele opplevelser
- Stagnasjon i utvikling eller tap av ferdigheter
- Motoriske vansker

Symptomer hos barn som kan være utsatt for vold eller seksuelle overgrep eller være vitne til vold:

Fra fødsel til 1 år

Emosjonelt	Kognitivt	Adferdsmessig
Angst	Manglende respons	Gråt
Spenning	Forsinkelser i utviklingen	Skader seg lett
Hyperaktivitet		Forstyrrelser i søvnrytme
Traumatisering		fordøyelsesproblemer

Fra 1 år til 5 år

Emosjonell	Kognitivt	Adferdsmessig
Frykt	Lett distraheret	Slår seg vrang
Økt Engstelse og uro	Vanskelig å fokusere	Kopierer utøvers adferd
Lett frustrert	Lav impuls kontroll	Ufrivillig vannlating
Sinne og raserianfall	Forsinkelser i utviklingen	Manglende evne til å holde på avføring
Frykt for utøver		Beskyttende overfor yngre søsken
Tvilende		Beskyttende overfor en forelder, vil være hjemme
Føler seg splittet mellom foreldrene		Knuser leker
Føler seg maktesløse		Nervøse vaner
Sårbar		Manglende respekt for kvinner eller menn Frykt for menn eller kvinner
Lav selvtillit		

Refleksjonsspørsmål til deg som barnehageansatt:

Har du møtt barn, foreldre, familier der du i ettertid har vært usikker på om meldeplikten er utløst?

Hvor går grensen for å melde?

Hvordan kan du i din rolle aktivt forebygge vold i nære relasjoner?

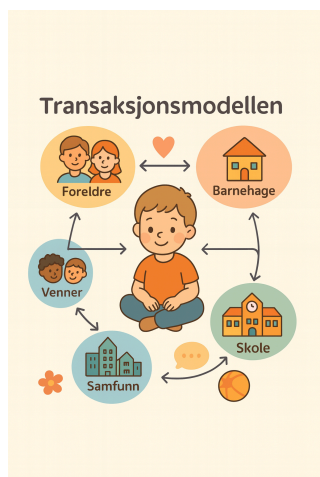
8. Hvordan snakke med barn om det som er vanskelig?

Barnets evne til å ha tillit til og stole på andre mennesker betyr mye når det gjelder hvilke forutsetninger barnet har til å etablere relasjon i en samtalesituasjon. Traumatiske hendelser virker inn på barnets motivasjon og evne til å fortelle. Barn som er utsatt for omfattende omsorgssvikt og påkjenninger kan klare å fortelle om sterke følelsesmessige opplevelser dersom den voksne klarer å skape relasjonell trygghet og ta barnet på alvor. Barnehagebarn vil trenge spesifikke spørsmål og ledetråder som støtte i slike samtaler. Barnets tidligere relasjonserfaringer vil påvirke hvordan barnet i barnesamtaler viser tillit til de voksne.

Trygg tilknytning er veldig viktig for barna i barnehagen, og preges av at de ansatte er tilgjengelige og sensitive overfor barnet og er en trygg base og en sikker havn. Tilknytning dreier seg om hvordan barn tidlig i livet danner relasjoner og knytter seg følelsesmessig til nære omsorgspersoner på en måte som er felles for alle mennesker. (Bowlby 1969)

Gode og trygge relasjoner mellom barn og voksen er avgjørende for barns utvikling i barnehagen, og kvaliteten på disse har stor betydning. Ula ansatte skal være varme, støttende og omsorgsfulle voksne som er anerkjennende og oppmerksomme på barnas emosjonelle og kognitive behov. Gode relasjoner preges også av stabilitet, tilpasset stimulering og voksne som klarer å skille mellom egne og andres følelser og behov. Gode relasjoner har positiv utviklingseffekt på hjernen og jo tidligere trygg tilknytning og trygge relasjoner er på plass jo mer hensiktsmessig er dette videre i livet. I relasjon til andre styrker barnet sin evne til å håndtere egne følelser og til å være trygg i seg selv.

Transaksjonsmodellen beskriver hvordan barnet og miljøet påvirker hverandre over tid. Her vises modellen med utgangspunkt i et positivt samspill mellom barn og voksen.

Medlæring for barna:

- Jeg behøver ikke være redd for å slippe frem noe inni meg.
- Jeg er en som er verdt å lytte til for både voksne og barn
- jeg har noe å gi andre, de andre liker meg

Som vi ser vil denne måten å møte barna på kunne gi barna medlæring som kan være til hjelp i barnehagens relasjonsarbeid og i vanskelige samtaler med barn.

Det er viktig å vite hvordan man skal snakke med barn som vi mistenker har noe vondt. Noen spørsmål kan stenge for kommunikasjon. Helt åpne spørsmål kan bli for store.

En tilnærming istedenfor «hvorfor er du sint/ lei deg»:

«Jeg ser at det er noe med ansiktet ditt, hva er hendt?»

Jeg har jobbet lenge i barnehage flere barn har fortalt meg vonde ting og hemmeligheter. Mange er redde for å fortelle fordi de er redde for hva som vil skje hvis de forteller. Er det sånn med deg?»

Dersom du ikke kan ha en samtale med barnet der og da, anerkjenn barnet for å ha sagt ifra og gjør en konkret avtale om når dere kan snakke mer om det. Eller du kan ta opp tråden i en uavbrutt samtale når du ser det kanskje passer.

Det du fortalte meg (si noe som får barnet til å huske denne samtalen) det vil jeg hjelpe deg med. Kan vi snakke sammen bare du og jeg?

I samtalen er det viktig å speile det barnet sier, er du for pågående kan det lukke barnet. Ta imot det som blir sagt, repeter barnet og si, fortell mer om det!

Si at det er bra barnet sa ifra om dette. Vis barnet at du kan lytte til det barnet sier, at du klarer å ta imot. Husk at du ikke kan love et barn at du ikke skal si det videre til noen. Skal det meldes til barnevernet eller politi, må du si det videre.

For barn som forteller hemmeligheter kan det være etter en lang prosess. Barnet har kanskje forventninger om at du som voksen skal hjelpe, at det vonde skal stoppe. Om det ikke skjer noe etter en slik samtale, kan tilliten være brutt. Noen ganger vil det føre til at barnet lukker seg igjen og at det går lang tid før det åpner seg igjen.

Vær klar over ansvaret du påtar deg når du inviterer til samtale eller når et barn gir deg denne tilliten helt av seg selv.

Skriv ned det du observerer /det som blir sagt på en objektiv måte -uten din tolkning. Noter dato og sted for observasjon/ samtale. Viktig for dokumentasjon og troverdighet.

Prosedyre ved mistanke om alvorlig omsorgssvikt, mishandling eller andre alvorlige overgrep i hjemmet:

- Kontakt daglig leder og drøft din bekymring. Vær klar over at alle har et selvstendig ansvar for å melde om man er bekymret.
- Ring barnevernet, forklar og drøft, barnevernet tar beslutning om dette er akutt og om man må sette inn tiltak samme dag. Eller om barnehagen skal sende en bekymringsmelding med det som har kommet frem
- Dokumenter konkrete observasjoner, før logg
- Innkall til foreldresamtale og ta opp bekymringen med foresatte for å få deres vurdering

NB! Unntak i forhold til foreldresamtale – det skal ikke kalles inn ved alvorlig vold og mistanke om seksuelle overgrep

Dette skal meldes direkte til barnevernet. Grunn til mistanke krever ikke at vi har sikker viten om situasjonen, men at det foreligger forhold som underbygger mistanken vi har. Det er barnevernet som skal vurdere omsorgssituasjonen - ikke den som sender bekymringsmeldingen.

Ved akutt fare for liv og helse:

Politi-varsles dersom det er nødvendig for å avverge at barnet blir utsatt for skade. **Telefonnummeret er 112.**

Barnevernsvakten varsles ved stor usikkerhet rundt barnets omsorgssituasjon f.eks. rus hos foresatte som kommer for å hente barnet, og dette skjer utenom barnevernets vanlige åpningstid.

Om det er akutt: ikke vask eller skift klær på barnet. Hvis det må byttes tøy, pakkes det inn i papir, ikke plast.

Skriv inn telefonnummer til barnevernsvakten i din kommune: dette nummeret bør alltid henge lett tilgjengelig i barnehagen.

ULNA har over flere år utviklet et tett samarbeid med Stine Sofies Stiftelse. På stiftelsens nettsider finner du mer informasjon om deres viktige arbeid. <https://www.stinesofiesstiftelse.no/>

